

الأصول الأميلة

[193] سؤال وجواب مذکور دسترسی پیدا کرده وعین عبارت را در خاتمه فهرست موضوعي " شرح غرر ودرر آمدی " نقل کرده ام وچون آن نسخه چاپی نیز کمتر در دسترس فضلاء قرار می گیرد لازم دانستم که عین آنچه را در آنجا کرده ام در اینجا ذکر نمایم وآن اینست ص 436 - (437): " محمد بن احمد حسینی لاریجانی که از تلامذه و شاگردان علامه مجلسی - طاب ثراه - است در کتاب نظم اللئالی که مجموعه فتاوی علامه مجلسی است که در جواب استفتاءات نوشته است نظیر جامع الشتات میرزای قمی، ولاریجانی نا مبرده آنرا جمع و تدوین کرده و بنام " نظم اللئالی " موسوم ساخته است ضمن مسائل مربوط بتوحید سؤال وجواب مورد نظر را چنین نقل کرده است: " سؤال - معروض می دارد که: چه معنی دارد این فقره که در کتاب مصباح الشریعة از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده است که: العبودية جوهرة کنها الربوبية، فما فقد من العبودية وجد في الربوبية وما خفى من الربوبية أصيب في العبودية ؟ جواب - بسم الله الرحمن الرحيم - این فقره از مصباح الشریعة مأخوذ است و مصباح الشریعة بروایت شقیق بلخی که از جمله صوفیه عامه است رسیده است و مشتمل بر نقلی چند هست که معلوم است که از معصومین علیهم السلام نیست و بر تقدیر ورود شاید مراد آن باشد که عبودیت و ربوبیت مقابل یکدیگرند و حقیقت هر یک بدیگری معلوم می شود کما قیل: انما تعرف الاشياء بأضدادها، وحديث شريف: من عرف نفسه فقد عرف ربه، را بعضی چنین تفسیر کرده اند و حاصلش آنست که: هر کس خود را بفقر و احتیاج شناخت و مراتب افتقار خود را چنانچه باید دانست پروردگار خود را باستغنا می شناسد و می داند که از مشابیه منزّه است، و هر که خود را بدناءت و پستی شناخت پروردگار خود را بعلو و رفعت شناخت، و هر که نفس خود را بجهل و نادانی شناخت پروردگار خود را بعلم کامل شناخته، و هكذا في جميع الصفات، پس حاصل کلام آن می شود و الله اعلم که: عبودیت جوهریست که کنه حقیقت آن از فهمیدن معنی ربوبیت معلوم می شود پس آنچه در عبودیت یافت نمی شود از صفات تقدس و کمال مانند وجوب وجود و تجرد
